

Nieuwsbrief

IN DEZE NIEUWSBRIEF:

- **BOER BRUNIA: ERKEND FOKCENTRUM**
- **HOOGSTE AANTAL FRIES ROODBONTE KOEIEN**
- **VERSLAG EXCURSIE KISTRA BARTLEHIEM/WYNS**
- **BERNARD 30 SCOORT GOED**
- **UIT HET PLAKBOEK VAN FERDINAND KEULEN**

NIEUW ERKEND FOKCENTRUM SZH: BOER BRUNIA

Het bedrijf van Jaring Brunia is het eerste Erkende Fokcentrum in Friesland voor het Fries Roodbonte vee. De SZH heeft het predicaat toegekend. Jaring Brunia heeft inmiddels ruim 75 Fries Roodbonten en dit jaar zijn alle kalveren die aangehouden worden zuiver Fries Roodbont. De motivatie om fokcentrum te worden heeft hij als volgt verwoord:

“De Fries Rode koe is mijn passie binnen mijn werk, ik word er ontzettend blij van. Ik geniet van alle kalfjes die geboren worden en kan me 9 maanden verheugen op een mooie combinatie tussen stier en koe.”

Verderop in deze nieuwsbrief een uitgebreid verslag.

AANTAL FRIES ROODBONTE KOEIEN OP HOOGSTE NIVO: 839 KOEIEN

Het aantal Fries Roodbonte koeien is sinds 1993 nog nooit zo hoog geweest: 839 vrouwelijk dieren. Dit is een geweldig mooi resultaat waar u maan megewerkt heeft. Prachtig! In 1993 waren er nog maar 17 raszuivere koeien over en slechts één stier. Dankzij de inspanning van onze stichting en de inzet van onze boeren groeit het aantal koeien elk jaar. Het wordt steeds roder in de wei. En daar zijn we erg blij mee. We zien dat ook terug in het gebruik van sperma van de Fries Roodbonte stieren. Het aantal verkochte rietjes neemt ook flink toe.

Er zijn ook steeds meer nieuwe boeren die de Fries Roodbonte koe ontdekken. Op steeds meer bedrijven lopen er een paar rond. Een mooie ontwikkeling.

Omrop Fryslân maakte er mooie een rapportage over.

<https://www.omropfryslan.nl/nl/nieuws/16110769/friese-roodbonte-koeien-van-uitsterven-gered-het-is-echt-een-icoon>

of in het fries:

<https://www.omropfryslan.nl/fy/nijs/16085602/fryske-readbunte-kij-fan-utstjerren-reden-it-is-echt-in-ikoan>

VAN DE VOORZITTER

Zo tegen het einde van het jaar kijk je terug en vooruit. Terugkijkend zien we dat onze Fries Roodbonte koe het goed doet. Meer dieren en wat ook heel belangrijk is: op meer bedrijven zijn Fries Roodbonte koeien aanwezig. We zien deze tendens terug in het aantal rietjes dat we afleveren bij veehouders en hobbyhouders. We kijken terug op een mooie fokkersdag bij de maatschap Kiestra. (verderop een verslag). En nog net voor het einde van het jaar een mooi moment voor Boer Brunia die als Erkend Fokcentrum door de SZH werd benoemd. Het eerste fokcentrum in Fryslân. Mét daarbij een prachtige rapportage van Omrop Fryslân TV. Het tweede erkende fokcentrum, het eerste was in Groningen. (Wie volgt als eerste in andere provincies? Met daarbij ook weer publiciteit?)

Drie keer per jaar publiceert het CRV de fokwaarden van de stieren. Zo ook van onze Fries Roodbonten. We hebben de cijfers op een rij gezet en daar komt, naast de al langer bekende stieren, ook een nieuwkomer bij: Bernard 30. Hij scoort goed op NVI, INET, melkproductie en vooral ook op geboortegemak. Een stier die ook als pinkenstier ingezet kan worden.

Vooruitkijkend naar 2024: ook dan staan er weer nieuwe zaken op de rol. We hebben in samenwerking met de BIO-KI een nieuwe stier ingezet: Obe Cheeta fan 'e Maaitid. Deze stier heeft veel 'oud' bloed door de aderen stromen: Marco en Lord 108: gerenomeerde stieren uit het verleden, die tevens voor een prima bloedspreiding zorgen. In januari 2024 komt het sperma beschikbaar. Meer info volgt nog.

Namens het bestuur wens ik jullie allen een goede jaarwisseling en een voorspoeding 2024 toe. Oant sjen!

Durk Durksz, voorzitter

FOKKERSDAG FRIES ROODBONT EN FRIES-HOLLANDS RUNDVEE RAS BIJ KIESTRA

Net verhuisd van Poppingawier naar Bartlehiem (Wyns) en dan gelijk al een fokkersdag van het Fries-Hollands rundvee ras en het Fries Roodbonte Vee op het erf. Sjouke en Folkert Kiestra deden het en hoe! Een bedrijf met een lange historie op de oude locatie in Poppenwier, dat nu wordt voortgezet op deze nieuwe locatie in Bartlehiem. Ruim 40 fokkers en liefhebbers waren naar het biologische melkveebedrijf gekomen voor de fokkersdag. Een mooi bedrijf met sterke koeien ruim 40 Fries-Hollandse koeien en 15 Fries Roodbont. Met daarbij een koppel puik jongvee.

Zoals gezegd een bedrijf met een lange historie. Vader en moeder Kiestra werden in 1948 boer in Poppenwier. Ze schreven in op een huurboerderij en kregen de boerderij toegewezen. Zo begon het boerenleven van de familie Kiestra. Later konden ze de boerderij kopen en werden ze van pachtboer eigenaar van de boerderij. Sjouke nam in 1987 de boerderij over en er werd een ligboxenstal gebouwd. Er werd op de boerderij 'ouderwets' geboerd: er werd weinig kunstmest gestrooid: 'in sekje kuenstdong per pûnsmiet' (= 50 kg zuiver stikstof per hectare), dit terwijl de 'gangbare boeren' zes keer zoveel kunstmest strooiden. Sjouke volgde in de begin 90-er jaren een cursus biologisch boeren en ontmoette daar boeren die al langer zo boerden. Kiestra nam ook de stap en turnde zijn bedrijf om naar

biologische bedrijfsvoering. "Wij strooiden zo weinig kunstmest, dat kwam in de tabellen niet eens voor. En het had eigenlijk amper invloed op de groei". Met de komst van de Holstein stieren in Nederland werd ook hier ingekruist met Holsteins. Dit moest wel omdat er destijds op de vaarzen proefstieren gebruikt moesten worden en die waren allemaal Holstein. De kruisingvaarzen deden het echter slecht op het sobere rantsoen en de iets lagere kwaliteit van het gras. Ze hielden het niet vol: vermagerden, waren vaker ziek en werden minder oud dan het eigen vee. Kiestra: "We zijn daarom teruggegaan naar de Fries-Hollandse stieren. En in 2002 heb ik de Fries Rode stier Surfenne Jetse van de KI gebruikt. Dat

pakte goed uit en uit de beste koe heb ik een stiertje aangehouden en dat heeft zijn werk op ons bedrijf gedaan. De stier was uiteraard zwart, maar bracht de roodfactor in de koppel. In het begin kwam er maar sporadisch een rood kalf, maar dat werden er steeds meer." Nu loopt er een mooi koppeltje Fries Roodbonte dieren in de wei bij de Kiestra's. Het zijn koeien die gemakkelijk oud kunnen worden, gaan dus lang mee en zijn goed gezond.

Sinds dit voorjaar boeren vader en zoon Kiestra in Bartlehiem op een bedrijf met 54 hectare zware en vruchtbare kleigrond. De percelen liggen mooi rondom de boerderij (dat was in Poppenwier wel anders, daar was een hele kleine huiskavel en meerdere percelen op afstand). Ook hier wordt op biologische wijze geboerd. De koeien krijgen uitsluitend gras en graskuil. Dit wordt aangevuld met weinig krachtvoer: 700 kg per dier per jaar (dit is inclusief jongvee). De productie van de veestapel ligt op 5419 kg melk met 4,39 % vet en 3,47 % eiwit. Dit zijn productiegegevens nog op het oude bedrijf gerealiseerd. Hoe zich dat hier gaat ontwikkelen weet Kiestra nog niet. Het grasland heeft hier minder klaver en hoe zich dat vertaalt in grasproductie en melkproductie moet nog worden afgewacht. De graskuil wordt in ronde balen bewaard en Kiestra heeft een mooie machine achter de trekker die de balen afrolt en voor het voerhek brengt: een goede en fijne arbeidsverlichting.

Er wordt op dit bedrijf alleen maar gebruik gemaakt van Fries-Hollandse en Fries Roodbonte stieren. Die passen erg goed bij het bedrijfssysteem van de Kiestra's. Folkert is enthousiast bezig met de fokkerij en zoekt de stieren met zorg uit. Stieren die gebruikt worden op dit bedrijf zijn: Epke fan'e Slinke, Folker 5592, Jetse Goasse, Rivelino 533, Sven en Skúster Marten.

Sjouke en Folkert zijn tevreden boeren. Ze hebben 'nocht' (plezier) aan het boeren en dat is aan hen te zien. Bedankt dat we jullie bedrijf mochten bezoeken!

JARING BRUNIA: EERSTE ERKENDE FOKCENTRUM FRIES ROODBONT VEE IN FRYSLÂN

Het is medio 2023. Jaring Brunia belt en vraagt hoe hij "Erkend Fokcentrum" van de SZH (Stichting Zeldzame Huisdierrassen) kan worden. Op de website van de SZH staan de voorwaarden en daar voldoet Boer Brunia aan. Jaring schrijft de motivatie en schrijft daarin onder andere: "De Fries Rode koe is mijn passie binnen mijn werk, ik word er ontzettend blij van. Ik geniet van alle kalfjes die geboren worden en kan me 9 maanden verheugen op een mooie combinatie tussen stier en koe." De brief wordt door de SZH positief beoordeeld en het predicaat "Erkend Fokcentrum" wordt toegekend.

Het was een heugelijke dag voor de familie Brunia en de Fries Roodbonte koe toen Peter van Eldik van de SZH het predicaat, in het bijzijn van het bestuur van de St. Roodbont Fries Vee, aan Boer Brunia uitreikte. Jaring schroefde het bijbehorende bordje direct vast aan de deur van de koeienstal. (zie foto).

Jaring heeft samen met zijn vrouw en kinderen een biologisch-dynamisch melkveebedrijf in Raard. In 2012 herstartte hij het ouderlijk bedrijf. In die tijd heeft hij meerdere bedrijven bezocht om te ontdekken hoe hij zijn bedrijf wilde runnen. Hij wil het gras zo goed mogelijk benutten, zo weinig mogelijk van buiten het bedrijf aanvoeren: dus geen kunstmest, krachtvoer en gewasbeschermingsmiddelen gebruiken. Jaring wil de koeien zo lang mogelijk weiden en daarnaast heeft hij veel aandacht voor weidevogels.

Waarom Friese Roodbonten

Bij de zoektocht naar zijn bedrijf van de toekomst is hij ook op het bedrijf van Petra Beerda geweest (Rispsens State) in IJlst. Op dit zoekkoeienbedrijf wordt op een natuurlijke wijze geboerd met weinig input van buiten. Dit paste bij de wijze die Jaring voor ogen had en heeft. Hij was direct enthousiast over de mooie eenduidige en volledig rode Fries Roodbonte veestapel. Voeg daarbij dat deze koeien in het verleden ook in deze omgeving voorkwamen. Jaring zocht tevens naar een koeienras dat goed melk en vlees produceert uit uitsluitend gras en daarbij goed gezond blijft en oud kan worden. De Fries Roodbonte koe voldoet aan deze voorwaarden.

In de afgelopen jaren heeft Brunia zijn veestapel gefokt in een richting waarmee hij in de toekomst verder kan. Daarbij heeft hij regelmatig 'oud' bloed gebruikt uit de genenbank om zo koeien te fokken die past in zijn bedrijfsfilosofie. Ondertussen lopen er rond de 40 Fries Roodbonte koeien in de stal en zijn dit jaar alle vaarskalveren die aangehouden worden rood. De kosten worden laag gehouden: "wat niet uitgegeven wordt, hoeft ook niet binnen te komen". De koeien krijgen 2x daags een halve kg aangekochte luzernebrok. Verder is het bedrijf voor ruwvoer normaal gesproken zelfvoorzienend. (in de droge jaren moet er wel wat ruwvoer aangekocht worden.) De melk wordt geleverd aan Henri Willig die er kaas van maakt. Het vlees wordt zelf verkocht.

Een interessant bedrijf die het predicaat "Erkend Fokcentrum" verdient!

FOKWAARDEN FRIES ROODBONTE STIEREN: KANSEN EN BEPERKINGEN

Drie keer per jaar berekend het CRV de fokwaardes van stieren. Ook van de Fries Roodbonte stieren zijn fokwaardes bekend. Die hebben we op een rij gezet. Er moet wel een opmerking bij gemaakt worden: Per stier zijn er weinig dochters waardoor de betrouwbaarheid lager is dan bij stieren waar veel dochters van zijn. We laten in het overzicht ook stieren zien waarvan alleen een verwachtingswaarde (vw) bekend is. En we hebben 3 stieren beschikbaar waar nog geen gegevens van zijn. Bij deze stieren hebben we gekozen om de gemiddelden (gem) van de beschikbare stieren te plaatsen. Conclusie: de cijfers in de onderstaande tabel geven een indicatie van de fokpotentie van de stieren.

Cijfers basis CRV vergelijking Fries Roodbonte Stieren onderling. Gemiddelde alle Fries Roodbonte stieren = 0														december 2023										
Lijst vrij beschikbare stieren. (Er is meer sperma beschikbaar, doch van die stieren onder voorwaarde uit de Genenbank.)																								
KI	KI-Code	Stiernaam		Betrouwbaarheid	NVI	Kg melk	% vet	% eiwit	INET	A1/A2	aAa	Vleesindex	Levensduur	Uiergezondheid	Vruchtbaarheids index	Geboorte index	Geboorte gemak	Frame	Type	Uier	Beenwerk	Bespiering	Totaal Exterieur	
Stieren met bekende vererving																								
FRB	57163	Epke Fan 'e Slinke	Piet	Klaes	81	+132	+244	+0,39	+0,09	+131	A1A2	642	+312	+2	+1	-1	+0	+3	+2	-1	+1	-7	+1	
FRB	82566	Rivelino 533	Rivelino 155	Rivelino 379	80	+108	+436	-0,01	+0,04	+119		135	+3	+189	+1	+0	-5	-2	+0	+6	+4	-4	+5	
FRB	57249	BIO Skuster Marten	Ron 6	Grietje's Blijdorp	71	+101	+493	+0,06	-0,13	+104		546	+44	+1	+2	+0	+3							
KAM	39837	Sippenvenne Durk	Broekster Kei	Sjoarda's Harm	72	+27	+465	+0,22	-0,10	+125	A1A1	465	+306	+2	+3	+0	-3	+3	+0	-2	-0	+8	-1	
KAM	39705	Sven	Tittenser Grytsen	Doede	87	+18	+802	+0,03	+0,02	+213			+11	-3	-2	+0	-1	+10	+0	+5	+1	+7	+3	
Stieren met verwachtingswaarde (vw)																								
FRB	57285	Bernard 30	Dorus 16	Dorus 14	vw	+96	+681	-0,11	-0,12	+129		342											+5	
FRB	57272	BIO Skuster Melis	Walrich Helmer	De Vennen Rodeo	vw	+46	+230	+0,01	-0,04	+51	A1A2	561	+100	-6	+2	-1	-5							
FRB	57316	Surfenne's Frank	Gerben	De Vennen Rodeo	vw	+17	+15	-0,27	-0,05	-37		516	+3	-135	-2	-1	+1	-3						
FRB	361205	Jelle 3	De Vennen Rodeo	Epke fan 'e Slinke	vw	+13	+322	+0,08	+0,04	+102	A1A2	435	+1	+361	-0	+0	+3	-3	+1	+1	-1	+1	-7	+0
FRB	57164	De Vennen Joram	Doede	De Vennen Rodney	vw	+1	-159	-0,11	+0,05	-41		432	-2	-170	+2	-3	+2	+2						
FRB	57162	Jetse Goasse	Kei	Soarda's Eewe	vw	-53	-222	+0,04	-0,04	-61		561		+3	-1		+3	-1	-1	-1	-1	-8	-2	
FRB	57235	Eelke	Surfenne Jorrit	Surfenne Lammert	vw	-77	-398	+0,08	+0,17	-58	A1A2	564	+0	+30	+2	-1	+4	+2	-1	-1	-1	-1	+5	-2
Stieren waar geen vererving van bekend is en ook geen verwachtingswaarde berekend kan worden: daarom gemiddelde van de stieren populatie weergegeven																								
FRB	57355	Rivelino 712	Rivelino 590	Rivelino 541	gem	+35	+243	+0,03	-0,01	+65		516	+1	+104	+0	+0	+0	+1	+0	+1	+1	-1	+1	
FRB	57238	Folker 5592	Folker 4988	Folker 82	gem	+35	+243	+0,03	-0,01	+65		543	+1	+104	+0	+0	+0	+1	+0	+1	+1	-1	+1	
FRB	57368	Obe Cheeta fan'e Maaitiid	Marco	Lord 108	gem	+35	+243	+0,03	-0,01	+65		243	-5	+59	+2	+1		+2	+0	+2	-0	-7	+1	

UIT HET PLAKBOEK VAN FERDINAND KEULEN

Ferdinand Keulen was in 1957 één van de oprichters en eerste voorzitter van de VRF, Vereniging Roodbontfokkers in Friesland (de voorloper van onze stichting). Keulen heeft een fotoplakboek gemaakt van zijn Fries Roodbonte koeien, maar ook met foto's van de jubileumkeuring van het FRS (Friesch Rundvee Stamboek) in Leeuwarden in 1959. We mochten van dit fotoplakboek een kopie maken en hebben daar samen met zijn kleinzoon Ferdinand de Jong een mooi en historisch boekje van gemaakt. Het boekje is via onze website te bekijken:

https://roodbontfriesvee.nl/cms/bijlagen/Uit_het_plakboek_van_Ferdinand_Keulendef.pdf

DONATEURSBIJDRAGE 2023

Wij vragen u de donateurs bijdrage voor 2023 over te maken. (Heeft u de bijdrage al overgemaakt, dan hoeft u dat niet nogmaals te doen.)

Bent u nog geen donateur en wilt u dat wel worden: stort u bijdrage (min € 20,- meer mag natuurlijk) op NL69RABO0131684655, tav St. Behoud Roodbont Fries Vee, vermeld uw naam en adres.

We zijn een ANBI stichting